

Nr 436.

Av herr **Hansson** i Skediga, *angående förstärkning av s. k. ofullständiga jordbruk med skog från statens och bolagens m. fl. skogsdomäner.*

Skogens samhörighet med jordbruket har av ålder varit kännetecknande för svensk lanthushållning. Under 1800-talet inträdde en radikal förändring i detta avseende genom sågverksindustriens uppkomst. Bolag och enskilda skogsspekulanter inköpte i väldig omfattning skogshemman och andra skogsfastigheter.

När skogen avverkats, såldes gårdarna, men utan tillhörande skogsmarker. Skogen skildes från jorden. Denna utveckling underlättades av en bristfällig jorddelningslagstiftning, som möjliggjorde avstyckning i nästan obegränsad utsträckning. Härigenom skapades ett av de allvarligaste jordpolitiska problemen för vårt land.

Spörsmålet om det mindre jordbrukets framtida bestånd har nästan uteslutande kommit att inriktas på åkerjordens storlek. Men åkerarealen ensam är icke avgörande för ett jordbruks ekonomiska bärkraft. Ett tillräckligt skogsinnehav ger brukaren både en bättre inkomst och en full sysselsättning.

De ofullständiga jordbruken kunna göras till bärkraftiga enheter genom att tilldelas skog. De jordbruk, som med avseende på åkerarealen betraktas som otillräckliga, äro till ungefär tre fjärdedelar belägna i skogsbygderna. Om de mindre jordbruken kompletterades med skog, vilket som synes är möjligt, skulle detta problem i mycket stor utsträckning lösas. En dylik förstärkning kräver stora insatser från det allmännas sida och vittgående förändring av jordlagstiftningen. Men hänsyn till skogsbrukets framtida betydelse äro sådana åtgärder av stor betydelse för folkförsörjningen och det ekonomiska framåtskridandet.

Av den totala arealen skog äga jordbrukarna och andra enskilda ungefär hälften, medan staten och bolagen förfoga över var sin fjärdedel. Av de stora skogsdomäner, som nu ägas av staten och bolagen, kan behöflig skogsmark med fördel och utan olägenhet överföras till ofullständiga jordbruk. Även skogar, som tillhöra universitet, akademier, högskolor och stiftelser samt enskilda skogsspekulanter, kunna tagas i anspråk för samma ändamål. Rekognitionsskogarna och de så kallade gruvskogarna böra likaledes användas för att komplettera inom dessa områden liggande ofullständiga jordbruk. Den nuvarande skogslagstiftningen ger inte möjligheter att genomföra en så omfattande reform annat än i långsam takt. Genom

en förnuftig expropriationslagstiftning bör det vara möjligt att komma till rätta med svårigheter av detta slag.

Den tiden är förbi, då man kunde påstå att bondeskogarna sköttes sämre än statens och bolagens skogar. En dylik uppfattning håller icke längre streck, utan det torde tvärtom förhålla sig så, att bondeskogarna skötas minst lika bra, måhända bättre än t. ex. statens skogar. Detta beror på svårigheter att få tillräckligt med arbetskraft för en rationell skötsel av de stora skogsområden, som staten och bolagen äga. Dessa svårigheter komma att göra sig gällande med ännu större styrka, ju längre landsbygdens avfolkning fortsätter. Och detta så mycket mer som en intensifierad skogsvård kommer att kräva en större tillgång på arbetskraft. Betydande fördelar stå sålunda att vinna om skogsmark tilldelades de ofullständiga jordbruken. Å ena sidan kunna de stora skogsdomänerna inte skötas rationellt på grund av brist på arbetskraft. Å andra sidan finnas många små jordbruk, som inte bereda sina brukare full sysselsättning året om. Genom att förstärka dessa små jordbruk skulle man lösa två betydelsefulla frågor på en gång.

Men också jordbruksdriften skulle vinna på den föreslagna anordningen. Arbetskraft och dragare skulle kunna utnyttjas mera effektivt genom att användas växelvis i jordbruket och skogsbruket. Den del av året, under vilken ett intensivt arbete i själva jordbruket pågår, är förhållandevis ringa. Under den andra delen kunna folk och hästar utnyttjas endast obetydligt, om icke skogsarbetare och skogskörslor finnas att tillgå.

En förstärkning av de mindre jordbruken med skog skulle inte endast bereda innehavarna bättre ekonomiska villkor utan också vara till fördel för samhället i dess helhet. Innehavarna av ofullständiga jordbruk böra därför medgivas rätt att förvärva skog från statens och bolagens skogsdomäner samt av universitet, akademier, högskolor och stiftelser samt skogsspekulanter. Då de mindre jordbrukarna icke alltid kunna uppbringa de kontanta medel, som bli nödvändiga för dylika inköp, bör staten ställa lån och bidrag på rimliga villkor till förfogande. De undersökningar, som i samband med denna och andra frågor måste verkställas, böra företagas av en särskild utredning.

Med anledning av vad som ovan anförts får undertecknad hemställa,

att riksdagen hos Kungl. Maj:t måtte begära skyndsamt utredning angående förstärkning av de s. k. ofullständiga jordbruken med skog från statens och bolagens skogsdomäner liksom från skogsmark, tillhörande akademier, universitet, högskolor och stiftelser samt fideikommiss och skogsspekulanter.

Stockholm den 23 januari 1945.

K. E. Hansson,
Skediga.